

VÝROČNÍ ZPRÁVA KOMITÉTU 1866 ZA ROK 2002

Úvodní slovo předsedy Komitétu 1866

Vyhodnotit řádně činnost našeho spolku v roce 2002 lze pouze při provedení kontroly úkolů, které jsme si na tento rok předsevzali. Jedním z prvních zadání byla definice úkolů sledovaných předsednictvem spolku. Při našich jednáních jsme brzy narazili na fakt, že máme sice zpracované zásady činnosti našeho spolku ve formě stanov, ale že není zpracována celková koncepce rozvoje areálů bojišť z války 1866. Stručně řečeno, měli jsme jasno jakým způsobem bude Komitét pracovat, ale nebyly definovány cíle, kterých chceme v Komitétu dosáhnout. Shodou okolností jsou na tom obdobně nově vzniklé územně-právní celky - kraje. Nejprve jsme tedy prostudovali rozpracované koncepce rozvoje nově vzniklých krajů. Zaujal nás přístup Brněnského kraje, kde ve veřejné diskusi na internetu bylo zveřejněno mnoho připomínek odborníků k archeologickým památkám jižní Moravy. Stejně odpovědný přístup lze najít v koncepcích rozvoje Slavkovského bojiště. Posílnění těmito vědomostmi jsme navštívili hejtmana našeho královéhradeckého kraje ing. Pavla Bradíka , který nám první „náštel“ koncepce rozvoje bojišť odsouhlasil a patronem těchto prací určil vedoucí odboru kultury a památkové péče PhDr. Pavla Mertlíka . V současné době má tato koncepce následující kapitoly :

Rakouská monarchie a naše současnost

Historický význam událostí roku 1866 ve světových dějinách

Průběh bojů a vznik areálů bojišť

Popis bojišť z války 1866

Tabulka výskytu památek na bojištích 1866

Současná legislativa k péči o válečné hroby

Památková zóna klidu v areálu bojiště Chlum

Majetkové vztahy

Společenské využívání areálů bojišť před 2.svět.válkou

Naučné stezky a cyklotrasy

Přehled institucí a spolků se vztahem k válečným událostem 1866 v současnosti

Vojenské dějiny kraje do roku 1866

Pevnosti Hradec Králové, Josefov

Československé opevnění z let 1935-1938 na území královéhradeckého kraje

Součástí tohoto materiálu je přehled návrhů na další rozvoj všech areálů bojišť. Část těchto materiálů je zveřejněna na adrese www.1866.cz . Předpokládáme, že konečné znění koncepce bude dokončeno ve ¾ roku 2003. Přesto se však bude jednat o trvale aktualizovaný dokument. Samozřejmě narážíme často při našich jednáních na setrvačnost vztahů k bojištím z minulých let. Záruku správného vývoje areálů bojišť vidíme na snahách zviditelnění se nových hejtmanství a to převážně v jejich zájmu o podporu cestovního ruchu. Do budoucna vidím jako problémovou oblast udržení pietnosti míst posledního odpočinku padlých vojáků.

Zkrátka budeme stát často před otázkou, jaké formy návratnosti vynaložených prostředků jsou ještě pro areály bojišť únosné – v souvislosti s podporou a rozvojem cestovního ruchu..

Čím stručnější vyhodnocení naší činnosti v roce 2002 provedeme, tím větší bude chybovost našeho tvrzení, přesto se o to pokusím. Do 23.11.2001 pod vedením Bohumila Poláčka náš spolek obnovil po letech svoji činnost, překonal počáteční hledání trvalejší podoby a předsednictvo se zaměřilo především na publikační činnost. Na těchto dobrých základech mohlo naše nové předsednictvo začít plnit novou společenskou objednávku na oživení cestovního ruchu v nových krajích a máme dobré základy k většímu zviditelňování naší činnosti a především všech areálů bojišť v naší republice.

Děkuji členům předsednictva za poctivou práci a děkuji všem našim členům, kteří pracují na katalogizaci památek z roku 1866. Mohu konstatovat, že počet aktivně pracujících členů na naší společné věci se rozšiřuje. Lepší závěr mého úvodního slova nemůže už být.

Činnost Komitétu 1866 v roce 2002

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je občanským sdružením podle zákona 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončili svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959.

Rok 2002 byl pro Komitét 1866 rokem významných změn. Tou nejpodstatnější změnou bylo vypracování nových stanov, které odpovídají původnímu cíli spolku, dnešním potřebám široké členské základny a jsou zároveň v souladu s platným právním řádem České republiky. Tyto stanovy byly přijaty na 12. Valné hromadě konané 16. března 2002 v Hradci Králové.

K 31. prosinci 2002 měl Komitét 1866 89 řádných a 5 čestných členů. V průběhu roku bylo předsednictvem přijato 11 nových členů, 3 členové naše řady opustili. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščino nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 v roce 2002 lze rozdělit do několika samostatných oblastí:

1. Péče o válečné hroby a pomníky

2. **Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
3. **Publikační činnost**
4. **Spolková činnost**
5. **Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

1. Péče o válečné hroby a pomníky

Bojiště u Hradce Králové

V oblasti péče o památky na královéhradeckém bojišti byl uplynulý rok tím nejplodnější v novodobé historii Komitétu 1866, datované rokem 1990. Intenzivní jednání z května a srpna roku 2001 s vedením Střední průmyslové školy kamenické v Hořicích v Podkrkonoší (Ing. Pažout – ředitel školy, Ing. Tichý – zástupce ředitele a p. Krátký – odborný pedagog) byla završena podpisem smlouvy o dílo mezi touto školou a Muzeem východních Čech. Ve smlouvě bylo uvedeno celkem:

1. Hranol s vojenskými emblémy věnovaný 8. pěšímu pluku u sv. Aloise e.č. 415
2. Jehlanec s medailonem věnovaný důstojníkovi 8. pěšího pluku u sv. Aloise e.č. 64
3. Jehlan věnovaný rakouským a saským vojákům u sv. Aloise e.č. 168
4. Kříž na hranolu u sv. Aloise e.č. 246
5. Jehlan věnovaný 74. pěšímu pluku u Horního Přímu e.č. 320
6. Pomník 47. IR a 20 FJB u lesa Svíb e.č. 6
7. Pomník pruským vojákům u lesa Svíb e.č. 103
8. Pomníky 11. praporu polních myslivců a 67. pěšího pluku v lese Svíb e.č. 223 a 278
9. Pomník plk. gšt. Görtze von Zertina v Máslojedech e.č. 453

Z celkem 22 památek, které obsahoval materiál „Seznam památek z prusko-rakouské války roku 1866“ předložený v srpnu 2001 k posouzení vedení hořické školy bylo tedy v roce 2002 realizováno těchto 10 pomníků, které byly zařazeny do systému závěrečných maturitních prací studentů 4. ročníku této kamenosochařské školy. Celkové náklady na opravu těchto pomníků dosáhly částky 103.000 Kč.

Z výše uvedeného seznamu byly další tři památky - jehlan věnovaný veliteli 30. pěšího pluku, e.č. 208, v Rozběřicích, pomník setníka Seeliger, e.č. 30 pod Chlumem a pomník 13. praporu polních myslivců, e.č. 278 v lese Svíb - zadány Komitétem 1866 k realizaci firmě Kamenosochařská dílna Josef Šraibr z Jaroměře. K předání díla v celkové hodnotě 23.700 Kč došlo v měsíci listopadu 2002.

Opravy dalších 8 válečných pomníků z uvedeného Seznamu se zhostil Komitét 1866 vlastními silami. Jednalo se o soubor 6 pomníků v kovovém oplůtku u Dolního Přímu (e. č. 61A, 61B, 61C, 62, 294, 295), pomník 30. mysliveckého praporu ve Svíbu, e.č. 408, v katastru obce Máslojedy a pomník e.č. 76 na Jehlickém vrchu u Hrádku u Nechanic věnovaný setníku Canzlerovi. Oprava těchto památek si vyžádala částku 68.856,70 Kč.

Pomník 6. dělostřeleckého pluku v Nedělišťích

V roce 1993 našel nynější předseda Komitétu Ing. Josef Komárek v poli nedaleko Nedělišť torzo těla rakouského dvouhlavého orla. Tyto zbytky se našly nedaleko mohutného pískovcového podstavce, na němž byl kdysi majestátný orel umístěn.

Po neúspěšných jednáních Komitétu 1866 v polovině 90. let minulého století s akademickým sochařem René Tikalem z Chlumku u Hořic, který předložil restaurátorský návrh včetně cenové nabídky, se již zdálo, že pomník 6. dělostřelců na kótě 301,1 se stal minulostí.

Valná hromada Komitétu 1866 z 24. listopadu 2001 pověřila nové předsednictvo obnovit jednání z roku 1995 a 1996 se sochařem Tikalem. Výsledkem třetí schůzky, které se za Komitét 1866 zúčastnil místopředseda Ing. Radek Teichman byla dohoda o provedení komplexní renovace pomníku včetně rekonstrukce plastiky dvouhlavého orla. Cena prací byla sjednaná na 90.000 Kč včetně daně z přidané hodnoty, tedy v cenách předložené nabídky z roku 1995. Jedinou víceprací, kterou se Komitét zavázal uhradit byla přeprava a osazení plastiky na původní místo, tedy na podstavec u Nedělišť. Termín předání díla byl stanoven na 30. června 2003.

Čas na realizaci byl poměrně krátký, nicméně reálný. I přes mnohé projevy vandalismu, které byly zaznamenány v průběhu vlastních prací se však podařilo panu Tikalovi pomník předat v pořádku a dle sjednané smlouvy.

Prostředky na opravu tohoto pomníku byly sruženy z několika zdrojů – Krajský úřad Hradec Králové, Muzeum východních Čech Hradec Králové, obec Nedělišť a Komitét 1866.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové

Ladislav Petráček

V roce 2002 proběhly dvě organizované brigády. První se uskutečnila 20. 4. 2002. Brigády se zúčastnil: L. Petráček, K. Zakl, H. Zakl, P. Krátký, P. Vavřina, J. Němec, M. Rybák, M. Rybáková, J. Náhlovský, J. Vilím, L. Ouzký, M. Pavlát, P. Mrkvička, M. Suchý a R. Teichman. Účastníci byly rozděleny do dvou pracovních skupin, které pracovaly ve třech lokalitách.

V lese Svíb byly očištěny a natřeny některé šachetní kříže (e. č.410, 447, 448, 445, 449, 450, 451, 434, 437, 443, 442, 438, 436, 435, 439, 441, 359, 360, 404. Dále byly očištěny typové pyramidy č. 154, 145).

V lese Holá a v Horních Dohalicích se uskutečnilo očištění a byl proveden nátěr několika šachetních křížů (e. č.340, 341, 342, 298). V této lokalitě byly vyřezány náletové dřeviny a očištěn soubor pomníků v zahradě (e. č.182-186).

Hlavní těžiště prací této brigády byla úprava terénu u pomníku 6.dělostřeleckého pluku v Nedělištích. Zde byly vyřezány a spáleny náletové dřeviny, zarovnan terén a základový sokl původního oplůtku tohoto pomníku byl rozebrán a usazen zpět. Při těchto terénních pracích došlo k nálezům částí lidské lebky, částí původního oplocení pomníku a několika střepeň z rakouského granátu.

Druhá brigáda proběhla dne 17. 8. 2002 a zúčastnili se jí L.Rosůlek, P.Rosůlek, M. Rybák, J. Šmíd, J. Petráček, D. Špitálský a M. Rybáková. Hlavním těžištěm prací byla oprava pomníku saského setníka Canzlera (e.č.76) na Jehlickém vrchu na Hrádku, které spočívaly v očištění prostoru kolem pomníku, vyspravení cihlového základu. Pomník byl následně očištěn a ošetřen. Přilehlý prostor byl obsypán štěrkem.

Od druhé poloviny roku 2002 začali kolegové Vilím a Mrkvička zpracovávat podklady pro generální soupis pomníků na hradeckém bojišti. Nedílnou součástí těchto prací byl terénní průzkum bojiště a jednotlivých lokalit. Při této práci v lese Svíb byl v jeho severozápadní části nalezen nevidovaný šachetní hrob, který je označený torzem typové patky se zbytkem kříže. Nové památce bylo přiděleno e. č. 475.

V roce 2002 se však královéhradecké bojiště zažilo i temné chvíle. Na Chlumu byl odcizen bronzový orel, který zdobil vrchol žulového památníku věnovanému všem padlým vojákům I. armádního sboru (e.č. 296). Celých 105 let vzhlížel dvouhlavý orel z Chlumského návrší k Hradci Králové. Nepřežil však dnešní dobu.

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 zahájil jednání s Krajským úřadem Královéhradeckého kraje, odborem kultury a památkové péče a s Okresním úřadem v Hradci Králové. Tato jednání se týkala zahájení demontáže všech cenných kovových plastik a částí pomníků na bojištích z války roku 1866 a

jejich postupné nahrazení replikami. V prosinci 2002 se podařilo všechna potřebná povolení i peníze ve výši 60.000 Kč z Krajského úřadu v Hradci Králové zajistit a tak Muzeum VČ v Hradci Králové nechalo většinu kovových plastik, emblémů a nápisních desek sejmut a uložit ve svém depozitáři. Sejmuté části by měly být do tří let nahrazeny věrnými kopiemi.

Zpráva technického referenta bojišť u Náchoda, České Skalice a Svinišťan

Zdeněk Jánský

V roce 2002 probíhaly v našem regionu práce převážně na svinišťanském a náchodském bojišti. U Svinišťan šlo v podstatě o závěrečné renovace, neboť těmito úkony byly téměř beze zbytku veškeré památky na tomto bojišti opraveny. Z celkového počtu 22 památek, tj. pomníků, pamětní desky a typových křížů zbývalo dokončit pouze několik. Proběhlo dokončení celkové renovace pomníku padlým od 37. pěš. pluku při silnici mezi obcemi Svinišťany a Dolany (e.č. 17), započaté v roce 2001 a komplexní oprava nízké pyramidy v Sebuči u č.p. 8 (e.č. 15). Očištěno a natřeno bylo celkem 5 typových křížů.

Na bojišti u Náchoda byla provedena celková renovace pomníku Josefa Součka od 35. pěš. pluku u bývalé celnice v Bělovsi (e.č. 1), pruského zeměbranceckého kříže ve Vysokově za č.p. 1 (e.č. 52) a obelisku, který je věnován padlým od Waldstättenovy brigády mezi obcemi Starkoč a Vysokov (e.č. 61). Dále proběhla komplexní obnova obelisku III. eskadrony 6. kyrysnického pluku v lesíku nad václavickým nádražím (e.č. 83) a pomníku v Šonově na návsi (e.č. 104), který je věnován padlému důstojníkovi a 3 vojínům.

Z loňského roku byla dokončena oprava pomníku setníka Netoličky ve Starkoči (e.č. 62), na který je ještě nutné osadit pozlacenou sošku Krista. Ze starších „hříčů“ se podařilo díky šikovnosti kolegy Petra Hrušky instalovat opravený oplůtek ve Václavicích u pomníku poručíka Anthoana (e.č. 69). Také na staroměstském hřbitově v Náchodě byly osazeny všechny čtyři sloupky u centrálního pomníku, zbývá jenom zavěsit a proti odcizení zajistit kovové řetězy.

Na bojišti u České Skalice byly zahájeny práce na celkové renovaci pomníku pruského poručíka Felixe Prondzynského lese Dubno. Byl zhotoven nový betonový základ, pomník byl zbaven biomasy a neodborně provedeného cementového nátěru a plomb. V roce 2003 budou práce dokončeny.

Obdobně jako v minulých letech se jednalo u všech restaurovaných památek o celkové očištění kamene, jeho vytvrzení, vytmelení vydrolených či jinak

poškozených částí, hydrofobizaci, někdy barevné sjednocení kamene a obnovení textů. Veškeré práce byly provedeny podle již osvědčených technologií s použitím též osvědčených restaurátorských chemických prostředků.

Na restaurování památek i terénních úpravách se podílel největší měrou R. Teichman a dále i ostatní členové Komitétu z Náchodska i odjinud. Jmenovitě J. Čížek, I. Prymšová, J. Týfa, Z. Jánský, J. Woisetschleger. Jako dobrovolník L. Teichmanová, H. Böhmová a M. Rybáková. V neposlední řadě patří díky i členům Spolku přátel vojenské historie – 6. praporu polních myslivců Náchod, kteří odvedli také nemalý kus práce na zdejších památkách z roku 1866 a některým příslušníkům historické jednotky 18. pěšího pluku z Hradce Králové.

Nejnáročnější práci – opravu pomníku VI. armádního sboru (e.č. 68), tedy rozebrání uvolněných stupňů a jejich znovu upevnění a celkovou renovaci pomníku prováděl kamenosochař Hynek Schejbal z Josefova se dvěma absolventkami kamenosochařské školy v Hořicích. H. Schejbal také rozebral a znovu sestavil a nakonzervoval kamenné části oplůtku. Vlastní litinový oplůtek zrenovoval pan Vondráček ze Šonova. Na finančním krytí této náročné akce se podílel mikroregion „Sdružení obcí 1866“ zastoupený Obecním úřadem Provodov – Šonov, SPVH Náchod – 6. prapor polních myslivců a Komitét 1866. Náklady na jeho opravu dosáhly částky 125.000 Kč.

Celkové náklady na opravu válečných hrobů a pomníků na bojištích u Náchoda, České Skalice a Svinišťan v roce 2002 dosáhly částky 211 tis. Kč.

Na základě získaného grantu z Krajského úřadu v Hradci Králové byl zpracován Generální soupis válečných hrobů a pomníků z roku 1866 v okrese Náchod zahrnující 3 bojiště a pomníky na odloučených místech. Celkem bylo R. Teichmanem a Z. Jánským zmapováno 216 památek.

Zpráva technického referenta bojišť u Dvora Králové n/L a Trutnova

Ing. Pavel Tschiedel

Koncem roku 2001 byla dokončena publikace Prusko rakouská válka na Trutnovsku a Královédvorskú – Průvodce po památkách z bitev u Trutnova, Rokytníka a Dvora Králové. Její křest se konal dne 22. února a kmotrou byla někdejší vedoucí oddělení kultury a památkové péče při OkÚ v Trutnově PhDr. Marcela Fraňková.

Počátkem roku byl též MěÚ Dvůr Králové n./L. požádán o příspěvek na opravy památek v královédvorském regionu v částce 20 tis. Kč. Poskytnutí příspěvku bylo zamítnuto s tím, že budou vypsány zásady na poskytnutí grantu dle grantových zásad, vypsanych městem. Tyto zásady ovšem byly vázány pouze na jednotlivé akce, vesměs kulturního charakteru, nikoliv na opravy památek, jelikož tyto jsou investičními akcemi s tím, že by měly být i z investic hrazeny.

Městský úřad byl tedy požádán o grant na akci „110. výročí založení Komitétu 1866 ve Dvoře Králové n./L.“ ve výši 41 tis. Kč. Grant byl ovšem schválen pouze ve výši 30 tis. Kč, bylo tedy nutno formou sponzorských darů získat další finanční prostředky.

Akce se konala 28. září (Komitét byl založen 24. září 1892) a zúčastnilo se jí 164 uniformovaných členů historických jednotek. Po dopoledním kladení věnců byla od 14 hodin provedena rekonstrukce srážky u Kohoutova dvora. Po bitvě byli členové historických jednotek dekorováni medailemi. Lze konstatovat, že se akce zdařila a to i přes to, že pozvaná uniformovaná jednotka z italské Novary svoji účast odřekla. Po finanční stránce byly příjmy a výdaje vcelku vyrovnané.

Po celý rok byly udržovány plochy kolem pomníků ve městě jak Technickými službami města Dvora Králové, tak členem Komitétu.

V září Ing. Tschiedel pokračoval v započaté dokumentaci a fotodokumentaci památek z války 1866 na ostrově Visu u chorvatského pobřeží. Na podzim probíhaly práce na Generálním soupisu památek v královédvorském regionu, který byl koncem roku předán vedení Komitétu. Generální soupis zajišťoval Ing. Tschiedel.

Na samém sklonku roku byla podniknuta obhlídka památek v regionu okresu Trutnov technickým referentem Ing. Tschiedelem a místopředsedou Ing. Teichmanem, zejména za účelem preference oprav jednotlivých památek.

V roce 2002 bylo na bojišti u Trutnova opraveno několik pomníků z války roku 1866. Opravy zajišťoval a také financoval Městský úřad Trutnov. Byla pořízena a osazena nová bronzová nápisní deska na hrobě šikovatele Langa poblíž Janské kaple, proběhla komplexní renovace mramorové náhrobní desky podplukovníka Stenglina na Janské kapli včetně výroby bronzových ozdob (erb, korunka, stuha) a bylo dokončeno restaurování kovaného mřížového oplocení památníku generála Gablenze na vrchu Šibeníku v Trutnově.

Opravy probíhaly také ve Starém Rokytníku - kompletní renovace památníku setníka Kruchiny, včetně opravy oplůtku a restaurování a doplnění chybějících

ozdobných prvků (dělové koule, monogram FJI, pamětní deska) na pylonu 23.pěšího pluku barona Airoidi. U této památky se prováděly také úpravy terénu.

V loňském roce bylo také zrestaurováno 16 kamenných soklů hromadných hrobů v prostoru lesoparku nad Trutnovem, včetně osazení některých křížů a úpravy terénu v jejich okolí. Celkové náklady na opravu těchto památek dosáhly částky 695.000 Kč.

V blízkosti pomníku majora Liposcaka byl zajištěn ujíždějící svah, který pomník ohrožoval a zpět se vrátily také ostatky tohoto rakouského důstojníka exhumované v roce 1995 a uložené v kapli sv. Jana Křtitele.

U památníku generála Gablenze byl nákladem Městského úřadu v Trutnově vybudován srub, který bude od roku 2003 sloužit jako zázemí pro průvodce naučné stezky „Bitva u Trutnova dne 27. 6. 1866" a jako stánek s občerstvením a suvenýry pro návštěvníky bojiště. Cena tohoto díla dosáhla částky 485.000,- Kč.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičina

Josef Votrubec

Ve dnech 20.a 21. července 2002 se uskutečnila na jičínském bojišti již tradiční brigáda, zaměřená na kosení trávy v okolí pomníků, na drobné terénní úpravy a menší opravy kamenných a kovových částí pomníků, které se zúčastnilo 12 členů Komitétu 1866 a příznivců našeho spolku.

U kbelnického Ossaria R. Teichman, I. Prymšová, L. Teichmanová, M. Bílek a P. Bílek zbavili 2 menší žulové pomníky věnované saskému 2. pěšímu praporu (e.č. 99) a saskému npor. Göphardtovi (e.č. 59) biomasy a připravili je na obnovu písma. Pískovcový pomník věnovaný rakouskému poručíku Podoskému (e.č. 63) byl očištěn a mechanicky poškozený kámen doplněn. Písmo u tohoto pomníku bylo obnoveno.

Kosení trávy proběhlo v dopoledních hodinách 20. července za vydatného přispění kolegů Trakala, Skalského, Nováka, Woisetschlägera, Danička st. a ml. a Votrubce na Bradě a Jinolících, Dolním Podůlší, Zámezí, Dílcích a na Hůrce, u Žabínku, v Prachově a dalších místech. V odpoledních hodinách bylo upraveno okolí pomníků na Luňáčku, v Železnici u rybníka Valchy a v Jičíně na Letné.

V neděli 21. července práce pokračovali u Ossaria ve Kbelnici, kde byl přemístěn pomník rakouského kadeta Knappa (e.č. 66) z hrobu rakouského setníka Ottokara

von Brauma, e.č. 60. Přemístěný pomník byl vztyčen v přední části Ossaria. Pomník setníka von Brauma byl uveden do původního stavu. V prostoru před brankou na hřbitov byla provedena úprava přístupové cesty včetně zahrnutí výkopu.

Nákladem Miroslava Bílka a Josefa Votrubce byl zhotoven a 15. listopadu 2002 postaven nový pomník na hromadném hrobě v Jinolicích. Pomníček je pískovcový a má tvar menší pyramidy stojící na balvanu. Tato pracovní akce se zúčastnili kolegové Bílek M., Bílek P., Skalský, Trakal, Steiner a Votrube. Pomník nese nápis: „Zde v pánu odpočívá 12 rakouských a 24 pruských vojáků a 1 důstojník.“ Pomník byl zařazen do generálního soupisu pod evidenčním číslem 131.

Na podzim 2002 proběhlo jednání s představiteli obecního úřadu Kbelnice ve věci statického zajištění saského pomníku, e.č. 102 u Ossaria. Pomník, který je v havarijním stavu, by měla mechanicky zajistit soukromá firma ve spolupráci s OÚ Kbelnice. Tento litinový pomník patří mezi nejohroženější památky bojiště u Jičina.

5. října 2002 uskutečnili kolegové Ing. Komárek a Ing. Teichman návštěvu jičínského bojiště, aby fotograficky zdokumentovali stav pomníků mimo kbelnické Ossarium. Shlédlí téměř 60 válečných hrobů a pomníků z války roku 1866, z nichž většina vyžaduje větších zásahů restaurátorů.

Kolega Krsek (s pomocí p. Drapáka) zpracovával generální soupis válečných hrobů a pomníků na bojišti u Jičina. Celkem bylo zaevidováno 131 památek.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech

Z důvodu rezignace Karla Kopala na funkci technického referenta byla v roce 2002 činnost Komitétu 1866 v oblasti severních Čech značně omezena. Přesto však došlo k drobnějším opravám pomníků, zejména v rámci brigády 4. května 2002, které se zúčastnila více než desítka členů Komitétu 1866. V Mnichově Hradišti se pokračovalo v celkové renovaci ústředního pomníku na městském hřbitově, na vojenském hřbitůvku ve Svijanech byl očištěn ústřední pomník i další 3 pomníčky. Drobnější opravy, včetně terénních a úklidových prací se prováděly na jednotlivých válečných hrobech a pomnících na Mnichovohradištsku.

Práce ve Svijanech byli přípravou na obnovenou tradici pořádání centrálních vzpomínkových akcí Komitétu 1866, která se ve Svijanech uskutečnila 29. června 2002.

Nový technický referent pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský začal v závěru roku zpracovávat podklady pro Generální soupis válečných hrobů a pomníků na bojištích u Mnichova Hradiště, Podolí, Kuřích Vod a na Liberecku. Zahájil také jednání s obecními úřady na Liberecku ve věci zahájení oprav památek z války roku 1866.

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska

Jiří Jemelka

Za základní aktivitu, která se vztahuje na činnosti vyplývající ze Stanov Komitétu 1866 v regionu Morava a Slezsko lze v roce 2002 považovat vytvoření soupisu památek vztahujících se na prusko-rakouskou válku v roce 1866. První návrh předaný předsednictvu Komitétu 1866 byl vypracován koncem srpna 2002 a vzešel ze spolupráce kolegů: J. Jemelka, J. Hanuš, P. Hudeček a Z. Bartoš. Soupis je nadále upřesňován a doplňován.

Činnost technického referenta v tomto regionu je trochu jiná než v jiných sledovaných oblastech. Vyplývá to z toho, že připomínek na válku 1866 zde není tolik jako v Čechách. Zato jsou roztroušeny na značné rozloze. Rakouská vojska přes území Moravy a Slezska táhla do Čech vstříc svému osudu a po porážce u Hradce Králové ustupovala přes tato území zpět k Vídni, pronásledována pruským vojskem. Přitom došlo k několika střetům s nepřítelem.

Velikost oblasti a malý počet kolegů z Moravy a Slezska i to, že jich jen málo bydlí v dostupné blízkosti největšího počtu památek na rok 1866 v tomto regionu, tj. na Tovačovsku, nedává možnost soustavně se věnovat údržbě jednotlivým objektům. Přesto zde v roce 2002 proběhly při dvou brigádách udržovací práce na ústředním pomníku a v jeho okolí. Na pomníku bylo zvýrazněno písmo, upraven terén, vyhrabán trávník, odstraněny náletové dřeviny a ořezány větve stromů ohrožující a zakrývající výhled na objekt. Účastní byli členové z vojenské tradiční historické jednotky 8 pěšího pluku: bratři Kosinové, Uher, dále Jemelka.

Pro zachování památek na rok 1866 je údržba nezbytná. K nákladnější opravě jsou z tovačovského regionu navrženy památky dvě. Jde o pomník věnovaný majoru Behrovi, kde třeba zpevnit kamenný základ, který se rozpadá a kameny se z něho uvolňují. Druhou památkou je kříž na pískovcovém soklu věnovaný padlým od 71. pěšího pluku stojící v Tovačově v ulici Olomoucká. Korpus Krista není dokonale připevněn a sokl je prasklý. Je nebezpečí, že se úplně rozpůlí a památka zanikne.

Na druhé straně byl téměř inkognito vztyčen na návsi v Dubu nad Moravou kříž s datumem 15. VII. 1866. Je to zásluhou místního starosty, pana Jindřicha Bartoška a kolegů z historické jednotky 8. pěšího pluku.

Dne 13. července 2002 byla Komitétem 1866, ve spolupráci s MÚ Tovačov, organizována tradiční vycházka místy bojů roku 1866 u Tovačova a Dubu nad Moravou. Přestože ten den zklamalo počasí, neboť „lilo jako z konve“, byla účast dobrá. Přišli nejen ti, kteří se vycházky každoročně zúčastňují, ale i noví zájemci. Akci, která byla tradičně provázena členy vojenské historické jednotky 8. pěšího pluku a výkladem o událostech roku 1866, byla všemi hodnocena jako úspěšná.

V roce 2002 byly uskutečněny dvě improvizované přednášky o válce roku 1866 turistům, kteří vedli svou trasu kolem ústředního pomníku v Tovačově. První přednáška se konala v polovině září, druhá v polovině října 2002.

V průběhu roku 2002 bylo připravováno vydání dvou pohlednic s motivy památek na prusko-rakouskou válku v roce 1866 nacházejících se v Tovačově a v okolí. Pohlednice vyšly počátkem roku 2003 i s uvedením kontaktu na Komitét 1866.

Jak bylo řečeno, památek na rok 1866 v regionu Morava a Slezsko není mnoho. Je to však škála zahrnují celé období průběhu prusko-rakouské války 1866. Např. ve Slezsku je připomínka na prvního padlého v roce 1866 na našem území. Jde o desku umístěnou na kostele v obci Písečná. Ta je věnována rakouskému husarovi, trubači Franzi Szökötzovi, padlému 22. června 1866. A na ústředním pomníku v Tovačově existuje deska se jmény 288 padlých. Je sice již málo čitelná, přesto tolik jmen na pomníku se hned tak nenajde. Nebylo by bez zajímavosti označit i pomník se jménem posledního padlého na našem území. Pravděpodobně by to rovněž bylo někde na Moravě.

2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí

V této oblasti, zaměřené na popularizaci myšlenek ochrany a péče o válečné hroby z roku 1866, povědomí o válečných událostech války „šestašedesáté“ v královéhradeckém kraji, ale i na ostatních bojištích v České republice a v neposlední řadě připomenutí si utrpení tisíců vojáků i prostých občanů formou vzpomínkových, kulturních a společenských akcí, Komitét 1866 v roce 2002 rozhodně nezháležel. Jeho techničtí referenti či ostatní členové uspořádali nebo se na pořádání spolupodíleli celkem na 5 akcích:

- Prezence knihy Prusko-rakouská válka v roce 1866 na Trutnovsku a Královédvorskou

- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 136. výročí prusko-rakouské války
- Slavnostní odhalení pomníku 6. dělostřeleckého pluku
- Kulturní akce ke 136. výročí bitvy u Hradce Králové
- Kulturní akce ke 110. výročí zřízení spolku pro udržování památek na bojišti u Dvora Králové nad Labem

V pátek 22. února 2002 se v historické budově Kohoutova dvora ve Dvoře Králové nad Labem, kde sídlí Městské muzeum, konalo představení publikace Prusko-rakouská válka v roce 1866 na Trutnovsku a Královédvorskú s podtitulem Průvodce po památkách z bitev u Trutnova, Rokytníka a Dvora Králové nad Labem. Představení tohoto knižního průvodce, zpracovaného technickým referentem Komitétu 1866 pro Královédvorskú a Trutnovsko Ing. Pavlem Tschiedelem, se ujala PhDr. Fraňková z Okresního úřadu v Trutnově. Stručnou informaci o historii a současnosti péče o válečné hroby a pomníky v královéhradeckém kraji přednesl místopředseda Komitétu 1866 Ing. Radek Teichman. Celá akce byla zakončena neformální autogramiádou autora této zdařilé publikace .

Po šesti letech byla Komitétem 1866 obnovena tradice pořádání centrálních vzpomínkových akcí v místech, kde v červnových a červencových dnech roku 1866 bojující vojska zasáhla do života obcí a občanů, avšak setkání se v těchto obcích ještě nekonalý.

29. června 2002 se uskutečnila tato kulturní akce ve Svijanech na Turnovsku, kterou kromě Komitétu 1866 pořádal obecní úřad ve Svijanech. Bohatého kulturního programu, kde se představila více než stovka vojáků v historických uniformách z let 1861-1867 v bojové ukázké „Boj o přechody na Jizeře“, přihlížela téměř tisícovka diváků. Z dalšího programu lze uvést např. promenádní koncert vojenské dechové hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda jako i letní taneční zábavu. Samozřejmostí byl pietní akt u příležitosti 136. výročí prusko-rakouské války roku 1866, která se uskutečnil na udržovaném vojenském hřbitůvku ve Svijanech. Úspěšnost celé akce a zájem občanů o setkání tohoto druhu potvrdil správnost rozhodnutí tradici konání centrálních vzpomínkových akcí obnovit. Proto v roce 2003 se uskuteční obdobná akce v Nechanicích na Novobydžovsku.

Ve výroční den bitvy u Hradce Králové proběhlo slavnostní znovuožhalení a vysvěcení obnoveného pomníku 6. dělostřeleckého pluku. Odpoledne 3. července

se na návsi v Nedělištích shromáždil průvod zástupců historických jednotek z blízkého okolí, několika členů Komitétu 1866 a místních občanů, který se vydal na místo odhalení, na kótu 301,1 mezi Nedělištěmi, Rozběřicemi a Chlumem. Po krátkém přivítání přítomných předsedou Ing. Komárkem a starostou obce Neděliště Ing. Podlipným přiblížil místopředseda Komitétu 1866 Ing. Teichman historii těchto míst i pomníku VI. dělostřeleckého pluku samého. Poté následovalo odhalení pomníku, kterého se ujali společně Ing. Podlipný a ředitel Muzea východních Čech v Hradci Králové PhDr. Zahradník. Vojenský kaplan P. Tomáš Hofman krátce promluvil k přítomným a pomník vysvětlil. Následovaly 3 čestné dělostřelecké salvy. Tím byl slavnostní akt ukončen.

Již tradičně se v Hradci Králové scházejí v prvních červencových dnech příznivci vojenské historie a široká veřejnost, aby si připomněli události válečného konfliktu z roku 1866, uctili památku padlých vojáků obou válčících stran všech národností a vzali si ponaučení z nesmyslnosti vraždění ve jménu spravedlnosti.

Stalo se tak i u příležitosti 136. výročí bitvy u Hradce Králové. 5. července 2002 se průvod historických jednotek shromáždil před budovou Muzea východních Čech na Eliščině nábřeží, odkud v 18 hodin vyrazil na Velké náměstí. V tuto dobu již před starou radnicí koncertovala vojenská dechová hudba 6. praporu polních myslivců z Náchod. Po nástupu jednotek přítomné přivítal primátor města Ing. Vlasák a předseda Komitétu 1866 Ing. Komárek přednesl krátký projev.

Druhého dne, v sobotu 6. července 2002, se od 10. hodiny konal pietní akt za padlé u památníku Baterie mrtvých na Chlumu. Hudební doprovod při tomto aktu zajišťovala posádková hudba Hradec Králové. Po jeho skončení se uskutečnilo krátké shromáždění u Ossaria v Lípě, které bylo zásluhou Muzea východních Čech odborně restaurováno v roce 2001. Poté následovalo představení publikace Baterie mrtvých u Chlumu v roce 1866, jejímž autorem je technický referent Komitétu 1866 pro Náchodsko Zdeněk Jánský. Sobotní odpoledne již tradičně patřilo zájemcům o bitevní ukázkou tradičních historických jednotek, kterou shlédlo více než 7 tisíc diváků.

Rok 2002 byl pro Komitét pro udržování památek z války roku 1866 rokem několika výročí – 110 let od založení ústředního spolku se sídlem v Hradci Králové, který sdružoval spolky pečující o válečné na jednotlivých bojištích, jako i 110. výročí založení spolku ve Dvoře Králové nad Labem.

Při této příležitosti proběhla 28. září 2002 kulturní akce ve Dvoře Králové nad Labem, které se zúčastnila téměř stovka členů vojenských historických jednotek. Zástupci těchto jednotek byli přijati starostou města. Poté se uskutečnili pietní akty na starém hřbitově a u centrálního pomníku na nábřeží u Labe, kde byla

přítomnými uctěna památka padlých a těch, kteří o válečné hroby a pomníky v minulosti pečovali.

V odpoledních hodinách se uskutečnila ukázka dobytí historické budovy Kohoutova dvora a pouliční boje o město Dvůr Králové nad Labem. Na náměstí se po skončení ukázky dekorovali vojáci a čestní hosté pamětní medailí, vydanou u příležitosti 110. výročí zřízení spolku ve Dvoře Králové nad Labem. Program byl zakončen promenádním koncertem vojenské hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda.

V předvečer Památky zesnulých se 26. října 2002 sešlo u Ossaria v Lípě shromáždění členů Komitétu 1866, zástupců historických jednotek a veřejnosti, aby si tradičním „Dušičkovým pietním aktem“ připomnělo památku padlých vojáků a zesnulých ochránců památek z války roku 1866.

3. Publikační činnost

Již třináctým ročníkem pokračovalo v roce 2002 vydávání spolkového časopisu *Bellum 1866*. Ročník rozdělený do 4 čísel po 40 stranách textu a 8 stranách černobílých fotografií na křídovém papíře byl vydán v nákladu 300 výtisků. Bylo publikováno 5 článků a studií přibližující problematiku války roku 1866, množství překladů a prepisů dobových kronik z období války a okupace českých zemí Pruskem. Formou zápisů i samostatných článků byli čtenáři informováni o činnosti Komitétu 1866, Muzea východních Čech v Hradci králové a úřadů státní správy a samosprávy v oblasti péče o válečné hroby a pomníky z roku 1866.

Publikace *Prusko-rakouská válka v roce 1866 na Trutnovsku a Královédvorskú s podtitulem Průvodce po památkách z bitev u Trutnova, Rokytníka a Dvora Králové nad Labem* byla vydána nákladem Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem. Jejím autorem je technický referent Komitétu 1866 pro Královédvorskú a Trutnovsko Ing. Pavel Tschiedel a ředitelka muzea Mgr. Alexandra Teodoridisová. Průvodce o 59 stranách textu a 45 stranách černobílých fotografií a dalšího obrazového materiálu seznamuje čtenáře s příčinami vzniku prusko-rakouské války roku 1866, s průběhem všech tří bitev svedených ve dnech 27., 28. a 29. června 1866 v okrese Trutnova zejména s jednotlivými památkami na tato krvavá střetnutí. Válečné hroby a pomníky se nacházejí nejenom na obecních hřbitovech, ale zejména v místech bojů – na polích, v lesích a podél cest.

Publikace *Baterie mrtvých u Chlumu v roce 1866*, jejímž autorem je technický referent Komitétu 1866 pro Náchodsko Zdeněk Jánský. Brožura o 50 stranách textu a 4 stranách obrazového materiálu byla vydána v nákladu 400 výtisků

Muzeem východních Čech v Hradci Králové. Seznamuje čtenáře nejenom s vlastním bojem jízdní dělostřelecké baterie setníka van der Groebena 3. července 1866 na Chlumu a s monumentálním pomníkem této baterie na královéhradeckém bojišti, ale také s okolnostmi vzniku několika legendami opředených obrazů, na kterých je Groebenova baterie zachycena. Čtenář se dále seznámí s příslušníky této „baterie mrtvých“, kteří válku přežili nebo jaké ztráty dělostřelectvo u Hradce Králové utrpělo a jaké památky se na boje dělostřelců nacházejí v okolí Chlumu. Na knize spolupracoval Vlastimil Gróf z Trutnova.

Internetový portál 1866

Rok 2002 byl také přelomovým z hlediska přístupu Komitétu 1866 k moderním technologiím, jakou je například internet. Na základě jednání Komitétu 1866 s provozovatelem domény 1866 (Spolek přátel vojenské historie – 6. prapor polních myslivců Náchod) byly webové stránky předělány a byl položen základ ke vzniku samostatného Portálu 1866. Smyslem tohoto portálu je sdružit na jeho stránkách co největší počet zájmových sdružení, muzeí, úřadů a dalších institucí s cílem vybudovat informační centrum zaměřené na vše, co má souvislost s událostmi prusko-rakouské války roku 1866.

K 31.12. 2002 bylo do tohoto programu zapojeno 6 zájmových sdružení a Muzeum východních Čech v Hradci Králové. V závěru roku byly zahájeny práce na internetové prezentaci mikroregionu „Sdružení obcí 1866“ z Náchodska a 2 občanskými sdruženími zabývajícími se problematikou prusko-rakouské války roku 1866.

V průběhu roku byly zprovozněny stránky seznamující návštěvníky Portálu 1866 s nejohroženějšími památkami na jednotlivých bojištích z roku 1866 a aktuality z dění okolo „šestašedesáté“ včetně aktualizovaného kalendáře kulturních a společenských akcí na rok 2003.

4. Spolková činnost Komitétu 1866

V roce 2002 se konalo celkem 6 zasedání předsednictva Komitétu 1866 a to ve dnech 19. ledna v Hradci Králové, 16. února v Hradci Králové, 4. května ve Svijanech, 9. června v Hradci Králové, 14. září v Hradci Králové a 7. prosince v Hradci Králové. V tomto roce se konaly také 2 valné hromady. 12. Valná hromada 16. března 2002 v Hradci Králové v sále restaurace „U Švagerků“ a 13. Valná hromada v sále restaurace „Na bojišti“ na Chlumu dne 26. října 2002.

Na březnové Valné hromadě předložilo předsednictvo Komitétu 1866 návrh nových stanov, které odpovídají původnímu cíli spolku, dnešním potřebám široké členské základy a jsou zároveň v souladu s platným právním řádem České republiky. Naprostou většinou hlasů byly tyto nové stanovy přijaty. V těchto stanovách byl vytyčen cíl Komitétu 1866, kterým se stala ochrana, péče, údržba a popularizace válečných hrobů, pomníků a dalších památek z války roku 1866 a byly také rozšířeny možnosti členství o kategorii „zasloužilý člen“, který svým jednáním výrazně podpořil činnost a cíle Komitétu 1866.

Valná hromada přijala 8 bodů usnesení, které se staly hlavní náplní činnosti pro rok 2002 i pro léta následující:

1. Legislativa válečných hrobů a památek
2. Finanční zajištění oprav ze státních fondů – grantová politika
3. Generální katalog válečných hrobů a pomníků z roku 1866
4. Příprava 115. výročí zřízení Komitétu 1866
5. Rozšíření členské základny
6. Zahájení aktivní spolupráce se spolky v ČR i zahraničí.
7. Internet – aktivní přístup k informacím
8. Termínové úkoly:

- výroba spolkových odznaků, zpracování návrhů a jejich předložení ke schválení 13. Valné hromadě
- zřízení informačního zpravodaje Bulletinu 1866 o 4 číslech ročně
- zaregistrovat změnu stanov u Ministerstva vnitra ČR

13. Valná hromada, konaná 26. října 2002 byla spojena s „Dušičkovým pietním aktem“ na Chlumu. Předseda Komitétu 1866 Ing. Josef Komárek ve stručnosti seznámil přítomné s činností předsednictva v letních měsících. Místopředseda spolku Ing. Radek Teichman informoval o průběhu zpracování Generálního soupisu válečných hrobů a pomníků z roku 1866 na území České republiky. Soupis hrobů a pomníků bojišť u Náchoda, České Skalice a Svinišťan byl k 31.12. 2002 dokončen a poskytnutý grant ve výši 25.000 Kč z rozpočtu odboru kultury a památkové péče královéhradeckého krajského úřadu byl řádně vyúčtován. Na

ostatních bojištích – Hradec Králové, Jičín, Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a teritorium Morava a Slezsko se intenzivně pracuje. Dokončení komplexní pasportizace památek z války roku 1866 na těchto bojištích bude závislá na získání finančních prostředků ve formě grantů vypisovaných institucemi státní správy a samosprávy v roce 2003.

Jediným bodem usnesení 13. Valné hromady bylo obsazení uvolněné funkce technického referenta pro oblast severních Čech s termínem do příští Valné hromady.

Výjezd do Francie

Ve dnech 31.7. – 10.8. 2002 se 4 členové Komitétu 1866 zúčastnili společného výjezdu s Spolkem přátel vojenské historie z Náchoda do Francie. Cílem tohoto výjezdu bylo seznámit se s jednotlivými bojišti z prusko-francouzské války 1870-71 a I. světové války 1914/18. Členové Komitétu 1866 se zaměřili zejména na získání poznatků z oblasti péče o válečné hroby a pomníky, oblasti muzejnictví a podpory cestovního ruchu na jednotlivých bojištích. Závěry z této cesty jsou postupně zapracovávány do koncepce Královéhradecký kraj a prusko-rakouská válka roku 1866

Prohlídka bojiště u Slavkova a slavnosti maršála Radeckého v Rakousku

První zářijový víkend (6.-8.9.2002) se uskutečnil výlet členů Komitétu 1866 společně s kolegy z náchodského a královéhradeckého vojenskohistorického spolku na slavkovské bojiště, do vídeňského Arsenalu a na tradiční slavnosti maršála Radeckého na Heldenbergu v Kleine Wetzdorfu v Rakousku.

V pátek 6. 9. byl program zahájen prohlídkou výstavy k bitvě u Slavkova, která se nalézá v místním zámku. Na místním hřbitově byla shlédnuta pamětní deska připomínající slavkovského rodáka nadporučíka Theodora Benesche od 47. pěšího pluku, který padl v bitvě u Hradce králové 3. července 1866. Odpoledne bylo věnováno prohlídce slavkovského bojiště, zejména Mohyly míru v Praci a památníku na vrchu Žuráň.

Sobota byla věnována návštěvě Vídně a jejího okolí - prohlídka vojenského muzea Arsenal, zámeckého parku Schönbrun a muzea Františka Josefa I. v Badenu. Z Badenu autobus zamířil do Klosterneuburgu na břehu Dunaje, kde bylo zajištěno ubytování v kasárnách ženijního učiliště. Nedělní dopoledne se všichni zúčastnili

tradičních slavností maršála Radeckého na Heldenbergu u Kleine Wetzdorfu, kde byl za Komitét 1866 položen věnec k hrobce tohoto velkého vojevůdce českého původu.

Další kulturní akce a vzpomínková setkání

Zástupci Komitétu 1866 se zúčastnili kromě akcí, na kterých spolek organizačně, finančně nebo materiálně participoval, také na akcích, které měly spojitost s „šestašedesátou“ nebo s vojenskou historií – plesy v Josefově, Trutnově a Náchodě, kulturní a vzpomínkové akce v Josefově, Hrádku u Nechanic a u Slavkova, kde byl mj. položen věnec k památníku v Mohyle míru.

5. Spolupráce s úřady státní správy a samosprávy

V roce 2003 byla prohloubena úspěšně zahájená spolupráce z roku 2001 s Muzeem východních Čech v Hradci Králové a to zejména díky vstřícnému přístupu ředitele této instituce PhDr. Zdeňka Zahradníka. Se vznikem nových územně-správních celků v podobě krajů bylo nutné zahájit intenzivní jednání a následnou spolupráci s jednotlivými odbory Krajského úřadu v Hradci Králové. Velmi dobrá je spolupráce zejména s odborem kultury a památkové péče vedené PhDr. Pavlem Mertlíkem a odborem cestovního ruchu PhDr. Čestmírem Jungem. V některých otázkách rozvoje bojišť také Komitét 1866 spolupracuje s odborem územního plánování vedeném Ing. Milanem Pacákem.

V září 2002 se předseda Ing. Komárek a místopředseda Ing. Teichman setkali s hejtmanem královéhradeckého kraje Ing. Pavlem Bradíkem, kterého seznámili s připravovanou dokumentu „Konceptce rozvoje bojišť z prusko-rakouské války roku 1866 v Královéhradeckém kraji“. Hejtman vyjádřil činnosti Komitétu 1866 ve věci ochrany a péče o válečné hroby a pomníky z roku 1866 a podpory rozvoje cestovního ruchu na jednotlivých bojištích plnou podporu a pověřil Dr. Mertlíka jako zástupce KÚ Hradec Králové pro další jednání a pomoc při zpracování tohoto dokumentu.

V jarních měsících roku 2002 byl předseda Ing. Komárek pozván na úvodní jednání mikroregionu „Památkové zóny Bojiště 1866“ se sídlem ve Všestarech. Přítomné zástupce obcí seznámil s činností Komitétu 1866 a s plány pro rok 2002 s výhledem do roku 2006, kdy si budeme připomínat 140. výročí bitvy u Hradce Králové. Vyzval přítomné k užší spolupráci v oblasti ochrany a údržby jednotlivých památek z války roku 1866 na katastrech obcí, které jsou

v mikroregionu sdruženy. Ing. Komárek nabídl pomoc Komitétu 1866 při přípravě cyklotras a naučných stezek, jejichž budování se stalo jedním z hlavních bodů náplně činnosti tohoto sdružení obcí.

V souvislosti s tímto jednáním pokračovala nebo byla zahájena spolupráce s obecními úřady v Máslojedech, Všestarech, Hoříněvsi, Nedělišťích, Dolním Přímu, Nechanicích a Cerekvici nad Bystřicí na Královéhradecku, v Pilníkově, Vlčicích, Hříbojedech, Doubravici a Choustníkově Hradišti na Trutnovsku a Provodově-Šonově, Vysokově, Žernově a Dolanech na Náchodsku. Jedná se o spolufinancování oprav památek v roce 2003.

Na Městském úřadě v Nechanicích byla v listopadu 2002 zahájena místopředsedou Ing. Teichmanem a technickým referentem bojiště u Hradce Králové L. Petráčkem jednání o přípravách centrální akce Komitétu 1866 pro rok 2003. Tato kulturní a společenská akce se uskuteční v rámci oslav 750. výročí první písemné zmínky o městě Nechanice ve dnech 21. a 22. června 2003.

Grantová politika Komitétu 1866

V roce 2002 se Komitét pro udržování památek z války roku 1866 zapojil celkem do 3 grantů Krajského úřadu v Hradci Králové, které vypsal odbor kultury a památkové péče v oblasti „Rozvoj kultury a záchrana kulturního dědictví“.

První grant pod názvem „Záchrana pomníku 6. dělostřeleckého pluku“ byl zpracován na zajištění obnovy poškozeného pomníku mezi Nedělišťemi, Chlumem a Rozběřicemi. Jedná se o památku, která byla po roce 1918 značně poškozena, zejména monumentální plastika rakouského dvouhlavého orla. Požadovaná výše grantu činila 70.000 Kč z celkových 130.000 Kč. Komitét 1866 získal částku 25.000 Kč.

Druhý grant byl nazván „Generální soupis válečných hrobů z války roku 1866 na Náchodsku - bojiště Náchod, Č. Skalice a Svinišťany“ a jak z názvu vyplývá, finanční prostředky určené na tento grant byly použity na zpracování evidence a dokumentace válečných hrobů a pomníků z války roku 1866 na uvedených bojištích. Celkový rozpočet projektu byl zpracován ve výši 60.000 Kč. Žádost byla podána na částku 40.000 Kč. Komitét 1866 získal 25.000 Kč.

Třetí a poslední grant nesl název „Časopis Bellum 1866“. Požadovaná výše grantu byla 33.000 Kč z celkových 55.000 Kč při nákladu 300 výtisků pro 4 čísla ročníku 2002. Grant nebyl udělen.

Dotiční politika Ministerstva obrany ĀR

Zpracováním projektu „Soubor 22 nejohroženějších památek 1866 - záchrana pomníků na válečných hrobech a jejich úprava“ se Komitét 1866 zapojil do grantové politiky Ministerstva obrany České republiky. V souladu s usnesením vlády č.1292 z 6. 12. 1999 přiděluje MO ĀR, Kancelář veteránů, odbor válečných hrobů každoročně finanční prostředky na opravu a údržbu válečných hrobů a pomníků na území České republiky.

Komitét 1866 v žádosti o státní účelovou dotaci na MO ĀR předložil projekt v celkové výši 528.000 Kč s požadovanou výší dotace 280.000 Kč. Tento projekt byl v červnu 2002 vybrán k realizaci v roce 2003 v plné výši.

Zpráva o hospodaření za rok 2002

Počáteční stav k 1. 1. 2002	88 951,93
Příjmy celkem	343 401,69
Výdaje celkem	306 612,70
Termínovaný vklad 5 let	50 000,00
Zůstatek k 31.12.2002	125 740,92
Zhodnocení	36 788,99

Největší příjmy

Grant Pomník 6. dělostřeleckého pluku	25 000,00
Grant Generální soupis pomníků - Náchodsko	25 000,00
Grant ke 110. výročí ve Dvoře Králové n/L	30 000,00
Příspěvek na opravu pomníku AR 6 MVĀ	31 000,00
Příspěvek na opravu pomníku AR 6 - Neděliště	10 000,00
Příspěvek na opravu pomníku AR 6 KÚ HK	45 000,00
Oprava pomníků ve Svíbu – Máslojedy	49 000,00
Prodej publikací a časopisu Bellum 1866	19 347,00
Ālenské příspěvky	13 440,00

Největší výdaje

Restaurování pomníku AR 6	92 384,00
Digitální fotoaparát	24 660,00
Bellum 1866 roč. 2001 a 2002	21 082,40
Akce Svijany	24 758,00
Akce Dvůr Králové n/L	35 067,70
Počítače pro techniky a pro zprac. Bella 1866	21 730,70
Oprava památek p. Šraibr	23 700,00
Oprava památek Komitét 1866	27 600,70

Vývoj členské základny v letech 1990 – 2002

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 prodělala v průběhu své existence poměrně klidný vývoj. Nejvíce členů měla v roce 1992, kdy do Komitétu 1866 vstoupilo nejvíce zájemců pod vlivem oslav 125. výročí prusko-rakouské války roku 1866.

Termín konání Valné hromady	Řádný člen		Čestný člen	
		z toho žen		z toho žen
31.3.1990	56		3	1
23.3.1991	83		5	1
25.4.1992	105		6	1
27.3.1993	99	4	5	1
26.3.1994	93	4	7	1
8.4.1995	85	2	7	1
30.3.1996	93	2	6	1
12.4.1997	93	2	6	1
11.4.1998	84	1	6	1
14.4.1999	73	2	5	1
8.4.2000	76	2	5	1
31.3.2001	79	2	5	1
16.3.2002	81	2	5	1
31.12.2002	89	2	5	1